

ไทยจะทวงแชมป์ ส่งออกข้าว กลับคืนได้ไหมในปี 2557

ความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการที่จะหาเงินจำนวนไม่น้อยกว่า 1.2 แสนล้านบาทมาจ่ายเป็นค่าข้าวให้กับชาวนา ตามที่ได้ออกในประทอนให้ไว้ภายใต้โครงการรับจำนำข้าวทุกเมล็ดในระดับราคาสูงนั้น ทำให้รัฐบาลรักษาการในขณะนี้ต้องเร่งระบายข้าวสารในสต็อกที่มีอยู่ไม่น้อยกว่า 17-18 ล้านตันออกสู่ตลาด ทั้งการเปิดประมูลข้าวทั่วไปและการเปิดประมูลผ่านตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (AFET) และคงจะต้องหาทางระบายข้าวออกไม่น้อยกว่า 10 ล้านตัน กว่าจะได้จำนวนเงินที่เพียงพอมาจ่ายเป็นค่าข้าวให้กับชาวนา อย่างไรก็ตามเป็นที่คาดเดาได้ว่าในฤดูนาปี 2557 นี้ โครงการรับจำนำข้าวในระดับราคาสูงของรัฐ คงไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อีก

การหยุดและไม่ดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวในฤดูนาปี 2557 ของภาครัฐ จะส่งผลที่ต่อตลาดข้าวเปลือกเอกชน ทำให้ตลาดข้าวเปลือกเอกชนสามารถพลิกฟื้นได้ในระดับหนึ่ง หลังจากที่รัฐเป็นผู้สร้างอำนาจผูกขาดในตลาดข้าวเปลือก โดยดึงอุปทานข้าวเข้ามาควบคุมภายใต้โครงการรับจำนำข้าวทุกเมล็ดในระดับราคาสูงในช่วงกว่าสองปีที่ผ่านมา อีกทั้งการที่ภาครัฐโดยกระทรวงพาณิชย์ได้เร่งระบายข้าวจากสต็อกให้กับตลาดเอกชน จึงคาดเดาได้ว่าตลาดข้าวสารในประเทศของไทย และตลาดส่งออกข้าวไทย จะกลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง

หากย้อนกลับไปที่สถานการณ์ตลาดข้าวสารส่งออกของไทย ในช่วงกว่า 2 ปีที่ผ่านมา พบว่าการดึงอุปทานข้าวเข้ามาควบคุมเพื่อ

ยกระดับราคาข้าวไทยในตลาดต่างประเทศให้สูงขึ้นนั้น ได้สร้างผลกระทบต่อ การส่งออกข้าวของไทย และไม่สามารถยกระดับราคาข้าวไทยให้อยู่ในระดับสูงได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเกิดเป็นต้นทุนที่สังคมไทยต้องจ่ายอย่างมหาศาลในขณะที่เกิดประโยชน์กับชาวนาเพียงบางกลุ่ม และได้รับผลประโยชน์ไปไม่มากนักเมื่อเทียบกับต้นทุนของโครงการที่ต้องใช้จ่ายออกไป

อย่างไรก็ตามการที่ราคาข้าวสารส่งออกของไทยอยู่ในระดับสูงมากกว่าคู่แข่งอย่างเช่นอินเดียและเวียดนาม ทำให้โอกาสในการระบายข้าวในสต็อกของรัฐทำได้จำกัด โดยจะเห็นว่าหากเทียบข้าวสารเจ้า 5% ของไทยและเวียดนามนั้น มีความต่างระหว่างข้าวสารเจ้า 5% ของไทยและเวียดนามอยู่เพียง 11 เหรียญสหรัฐต่อดันในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2554 นับจากปี 2555 เป็นต้นมา ระดับราคาข้าวสารเจ้า 5% เฉลี่ย 6 เดือนของไทยแตกต่างจากราคาข้าวสารเจ้าชนิดเดียวกันของเวียดนามถึง 134 เหรียญสหรัฐต่อดัน และมีส่วนต่างสูงขึ้นเป็น 147 และ 184 เหรียญสหรัฐต่อดันใน 6 เดือนหลังของปี 2555 และ 6 เดือนแรกของปี 2556 ตามลำดับ (ตาราง) ในขณะที่ตลาดการค้าข้าวโลกอยู่ในช่วงขาลง ทั้งนี้เพราะอินเดียเป็นผู้ระบายข้าวจากสต็อกและขายในราคาถูก เนื่องจากมีข้าวอยู่ในสต็อกจำนวนมาก และมีผลทำให้เวียดนามปรับราคาลดลงตามอินเดีย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการสะสมข้าวในสต็อกจำนวนมากของเวียดนาม

ตารางราคาข้าว (FOB) ส่งออกของไทย เวียดนาม และอินเดีย ราย 6 เดือนช่วงปี 2554-2556

เดือน/ปี	ข้าว 5% (เหรียญสหรัฐต่อดัน)			ข้าว 25% (เหรียญสหรัฐต่อดัน)		
	ไทย	เวียดนาม	ความต่าง	อินเดีย	ไทย	เวียดนาม
ม.ค. - มิ.ย. 54	512	470	+42	-	472	432
ก.ค. - ธ.ค. 54	554	543	+11	409	550	519
ม.ค. - มิ.ย. 55	565	431	+134	385	556	389
ก.ค. - ธ.ค. 55	581	434	+147	398	564	405
ม.ค. - มิ.ย. 56	572	388	+184	414	563	361
ก.ค. - ธ.ค. 56	464	393	+71	390	444	365

ที่มา: จำนวนเฉลี่ยจากข้อมูล FAO Rice price report

การที่ราคาข้าวเปลือกและราคาข้าวสารส่งออกของไทย ถูกยกระดับราคาให้สูงขึ้น ได้สร้างผลกระทบต่อ การส่งออกของข้าวไทยไปในตลาดต่างประเทศ โดยจะเห็นได้ว่าปริมาณการส่งออกข้าวของไทยในปี 2554 ซึ่งมีจำนวนอยู่ถึง 10.67 ล้านตันนั้น ได้ลดต่ำลงเหลือ 6.95 ล้านตันในปี 2555 และ 6.61 ล้านตันในปี 2556

อีกทั้งยังทำให้ไทยต้องสูญเสียตลาดส่งออกข้าวในส่วนต่างๆ ของโลก ทั้งนี้พบว่า การส่งออกไปในตลาดเอเชียของข้าวไทยได้ลดลงอย่างมากในช่วงปี 2555 เมื่อเทียบกับปี 2554 โดยมีปริมาณการส่งออกลดลงถึงร้อยละ 65.41 อีกทั้งการส่งออกข้าวของไทยไปยังแต่ละอนุภูมิภาคของเอเชีย ได้แก่ เอเชียตะวันออก อาเซียน และ เอเชียใต้ ก็ได้หดตัวลงอย่างมากด้วยเช่นกัน

การส่งออกข้าวของไทยไปยังภูมิภาคแอฟริกาและตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้บริโภคข้าวหนึ่ง พบว่าได้ลดลงร้อยละ 23.20 และ ร้อยละ 5.44 ตามลำดับ ส่วนในภูมิภาคอเมริกาและยุโรป ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคข้าวไทยคุณภาพพิเศษ พบว่าได้มีการนำเข้าข้าวจาก ไทย ลดลงร้อยละ 11.20 และร้อยละ 41.94 ตามลำดับ สำหรับ กลุ่มประเทศในเอเชียเนียบ ซึ่งรวมถึงออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ หมู่เกาะต่างๆ ก็มีปริมาณการส่งออกลดลงด้วยเช่นกัน ในภาพรวม แล้วการส่งออกของไทยไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีจำนวนลดลงถึง ร้อยละ 34.8

สำหรับการส่งออกข้าวไทยในปี 2556 เมื่อเทียบกับปี 2555 พบว่าการส่งออกข้าวของไทยไปยังตลาดเอเชียได้ฟื้นตัวเพียงเล็กน้อย แต่หากขอย่อยไปในอนุภาควาเซียการส่งออกของไทย

เปรียบเทียบการส่งออกข้าวของไทยในภูมิภาคต่างๆ ระหว่างปี 2554-2555 และ ปี 2555-2556

	ปี 2554	ปี 2555	%เปลี่ยนแปลง	ปี 2556	%เปลี่ยนแปลง
เอเชีย	3,407,551	1,191,474	-65.41	1,244,935	+5.63
เอเชียตะวันออก	717,591	382,548	-46.69	813,111	+12.91
อาเซียน	1,723,162	621,548	-63.94	429,952	-30.80
เอเชียใต้	738,459	1,544	-99.79	1,872	+21.24
แอฟริกา	4,687,982	3,600,471	-23.20	3,333,085	-4.73
ตะวันออกกลาง	1,374,965	1,300,160	-5.44	1,139,418	-12.36
อเมริกา	518,315	457,052	-11.20	472,317	+3.33
ยุโรป	488,650	283,691	-41.94	17,832	-93.71
โอเชียเนีย	188,678	134,548	-28.69	127,023	-5.59
การส่งออกรวม	10,666,120	6,954,311	-34.80	6,612,620	-4.92

ที่มา: จำนวนจากฐานข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ด้วยความร่วมมือของกรมศุลกากร

“ หากราคาข้าว 5% และ 25% ส่งออกข้าวไทยลดต่ำลงมาสู่ระดับราคาที่ใกล้เคียงกับคู่แข่งแล้ว ปริมาณการส่งออกของไทยอย่างน้อยก็จะปรับตัวสูงกว่าระดับการส่งออกของเวียดนาม ทำให้การทวงแชมป์ส่งออกข้าวของไทยคืนจากเวียดนามน่าจะเป็นจริงได้อย่างแน่นอน ”

ในช่วงประมาณต้นละ 7,000-7,500 บาท ที่ระดับความชื้น 15% และหากความชื้นสูงมากขึ้นระดับราคาที่เกษตรกรขายได้ก็จะต่ำกว่านี้อีก ระดับราคาข้าวเปลือกที่ลดต่ำลงประมาณเกือบเท่าตัว จะทำให้ระดับราคาข้าวสารเจ้า 5% ส่งออกของไทยในตลาดเอชแอลต่ำกว่าด้วย และจะทำให้ข้าวไทยกลับมาแข่งขันได้ในตลาดส่งออกอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้คาดว่า ระดับราคาข้าวสาร 5% ส่งออกของไทยจะปรับตัวลดลงจากช่วงราคาประมาณ 440-450 เหรียญสหรัฐต่อตันในช่วงปลายปี 2556 มาอยู่ในช่วงระหว่าง 400-420 เหรียญสหรัฐต่อตันในช่วง 1-2 เดือนข้างหน้า

หากมองจากสถานการณ์ของระดับราคาข้าวไทยในตลาดโลกที่มีช่วงส่วนต่างของราคาเมื่อเทียบกับคู่แข่งขั้นที่แคบลงด้วยแล้ว คาดว่าหากราคาข้าว 5% และ 25% ส่งออกข้าวไทยลดต่ำลงมาสู่ระดับราคาที่ใกล้เคียง

กับคู่แข่งแล้ว ปริมาณการส่งออกของไทยอย่างน้อยก็จะปรับตัวสูงกว่าระดับการส่งออกของเวียดนาม ทำให้การทวงแชมป์ส่งออกข้าวของไทยคืนจากเวียดนามน่าจะเป็นจริงได้อย่างแน่นอน แต่การที่จะทวงแชมป์การเป็นผู้ส่งออกข้าวในลำดับที่หนึ่งคืนจากอินเดียจะเป็นจริงได้หรือไม่จะขึ้นอยู่กับระดับราคาข้าวส่งออกของไทยจะลดลงต่ำหรือเทียบเท่ากับอินเดียหรือไม่

ยังกลับลดต่ำลงไปอีก ส่วนการส่งออกไปในตลาดเอเชียตะวันออก คีชีนบ้าง ส่วนการส่งออกไปยังตลาดแอฟริกา ตะวันออกกลางยุโรป และโอเชียเนียพบว่ายังลดลงต่อเนื่องจากการส่งออกในปี 2555 อีกทั้งการส่งออกไปยังตลาดอเมริกาสถานการณ์ยังคงค่อนข้างจะทรงตัว

การเร่งระบายข้าวในสต็อกของรัฐภายใต้สถานการณ์ที่รัฐบาลขาดแคลนเงินที่จะจ่ายเป็นค่ารับชำนำข้าวให้กับชาวนา กอปรกับการไม่มีโครงการรับจำนำในฤดูนาปี 2557 รองรับข้าวที่ชาวนาผลิตได้ จะไหลออกสู่ตลาดข้าวเอชแอลเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งในการระบายข้าวออกจากสต็อกของรัฐเป็นการระบายข้าวสารออกสู่ตลาดในระดับราคาที่ต่ำ กล่าวคือสำหรับราคาข้าวสารเจ้า 5% หัวไปจะอยู่ในช่วงราคาประมาณ 11,000-12,000 บาทต่อตัน (ต้นทุนข้าวสารของรัฐอยู่ที่ 24,000 บาทต่อตัน) ระดับราคาข้าวสารดังกล่าวได้กดดันให้ระดับราคาข้าวเปลือกในระดับไร่นาต้องพลอยลดต่ำลงตามไปด้วย ระดับราคาข้าวเปลือกในระดับไร่นาในขณะนี้ได้ปรับตัวลดต่ำมาอยู่

กับคู่แข่งแล้ว ปริมาณการส่งออกของไทยอย่างน้อยก็จะปรับตัวสูงกว่าระดับการส่งออกของเวียดนาม ทำให้การทวงแชมป์ส่งออกข้าวของไทยคืนจากเวียดนามน่าจะเป็นจริงได้อย่างแน่นอน แต่การที่จะทวงแชมป์การเป็นผู้ส่งออกข้าวในลำดับที่หนึ่งคืนจากอินเดียจะเป็นจริงได้หรือไม่จะขึ้นอยู่กับระดับราคาข้าวส่งออกของไทยจะลดลงต่ำหรือเทียบเท่ากับอินเดียหรือไม่

อาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะทวงแชมป์การส่งออกคืนจากอินเดียหากรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงกลไกตลาด อย่างเช่นในอดีต แต่กลับมาใช้นโยบายพัฒนาและส่งเสริมกลไกตลาดข้าวให้มีประสิทธิภาพ จัดทำนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรในมิติของการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มความสามารถในการจัดการไร่นา และการหาทางให้ชาวนาที่มีความสามารถปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวไปสู่ตลาดข้าวคุณภาพ เพื่อรองรับกับตลาดจำเพาะหรือ niche market ที่กำลังขยายตัว ♡